

Tadeusz Maszczyński

Muzeum Świętokrzyskie na Dwudziestolecie PRL

Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego 2, 53-56

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

TADEUSZ MASZCZYŃSKI

MUZEUM ŚWIĘTOKRZYSKIE NA DWUDZIESTOLECIE PRL

REORGANIZACJA DZIAŁU HISTORYCZNEGO

Istniejący od dawna w Muzeum Świętokrzyskim w Kielcach Dział Historyczny nie posiadał żadnej stałej ekspozycji. Plany zorganizowania stałej wystawy, przedstawiającej dzieje Kielc na tle regionu nie zostały dotychczas nawet w części zrealizowane z braku odpowiednich pomieszczeń. W magazynie działu znajduje się wiele cennych eksponatów, które, przechowywane od lat, czekają nadal na możliwość eksponowania. Mimo uchwały WRN sprzed paru lat w sprawie przydziału dodatkowych pomieszczeń dla muzeum, sprawa zorganizowania tej ekspozycji jest w tej chwili nieaktualna i wydaje się, iż może to nastąpić dopiero po otrzymaniu na cele muzealne pałacu po biskupiego, obecnej siedziby WRN.

Z inicjatywy Wydziału Propagandy KW PZPR i Wydziału Kultury WRN w Kielcach zostanie zorganizowany w Muzeum Świętokrzyskim Dział Historii Walk o Wyzwolenie Narodowe i Społeczne w Kielecczyźnie. W wyniku realizacji postulatów dotyczących upowszechniania historii najnowszej, zawartych w referacie tow. Gomułki, ogłoszonym na XIII Plenum KC PZPR, w części wyremontowanego gmachu muzeum urządzona będzie stała ekspozycja poświęcona okresowi okupacji i powstawaniu władzy ludowej w Kielecczyźnie.

Mała powierzchnia wystawowa uniemożliwia obecnie przygotowanie wystawy, która omawianie historii walk o wyzwolenie narodowe i społeczne rozpoczęłaby od insurekcji kościuszkowskiej. Powstanie to znalazło przecięż żywy odgłos i poparcie ludności Kielecczyzny. W powiatach: radomskim i opoczyńskim powstały oddziały partyzanckie złożone z chłopów. W XIX w. w kolejnych wydarzeniach politycznych o charakterze ogólnopolskim — nie małą rolę odegrała Kielecczyzna. Postać ks. Ściegiennego, który w oparciu o masy chłopskie zorganizował powstanie w 1844 r., winna znaleźć poczesne miejsce w ekspozycji. Jego wystąpienie i ideologia pozostają w ścisłym związku z następnym wydarzeniem.

Na początku 1861 r. całą Kielecczyznę ogarnął ruch chłopski o nie spotykanym dotychczas zasięgu i rozmiarach, jako wynik stałego pogarszania się położenia włościan. Bodźcem zewnętrznym tych wrzeń było właśnie wystąpienie ks. Ściegiennego, ich zaś rezultatem — ukaz carski z maja 1861 r. zamieniający pańszczyznę na okup prawny.

Powstanie styczniowe — od początku swego wybuchu działaniami wojennymi objęło Kielecczyznę. Góry Świętokrzyskie stanowiły jedno z ważniejszych ognisk walk powstańczych. W skład oddziału Langiewicza, który odniósł kilka sukcesów w Kielecczyźnie, wchodzili również robotnicy z Zagłębia Staropolskiego. Mimo że władze powstańcze nie doprowadziły do masowego udziału chłopów w powstaniu, wiele oddziałów partyzanckich składało się głównie z ludności wiejskiej.

Umasowienie i upolitycznienie walki klasowej w ostatnim dwudziestolecu XIX w., zwłaszcza w ośrodkach przemysłowych Kielecczyzny, ożywiony w latach 1911—1914 ruch robotniczy kierowany przez SDKPiL, PPS-Lewicę oraz PPS, organizowanie Rad Delegatów Robotniczych po odzyskaniu niepodległości, wreszcie działalność KPRP, później KPP — oto najważniejsze tematy, których ekspozycja w Muzeum Świętokrzyskim umożliwi poznanie historii walk o wyzwolenie narodowe i społeczne w Kielecczyźnie. Dla zaprojektowanego działu wyżej zasygnalizowane zagadnienia stanowią program maksimum, którego całkowitą realizację uzależniamy od otrzymania dodatkowych pomieszczeń.

WYSTAWA KIELECCZYŻNA W XX-LECIE POLSKI LUDOWEJ

Dla uczczenia Dwudziestolecia PRL Muzeum Świętokrzyskie, przy współpracy Wydziału Propagandy KW PZPR w Kielcach, organizuje wystawę objazdową, której celem jest pokazanie społeczeństwu, zwłaszcza młodzieży, historii:

- walk Polskiej Partii Robotniczej, Gwardii, Armii Ludowej i innych organizacji walczących z okupantem na terenie Kielecczyzny,
- walk o władzę dla mas pracujących,
- dorobku Kielecczyzny w minionym dwudziestolecu.

Bogate tradycje rewolucyjne robotników i chłopów z jednej strony, z drugiej zaś zacofanie i przeludnienie w okresie międzywojennym sprawiły, że Kielecczyzna stała się jednym z głównych ośrodków działalności PPR, GL i AL.

Przypomnienie starszym, pokazanie młodzieży tragicznych dni okupacji, historii tworzenia nowej rzeczywistości, budowania przez PPR nowego politycznego, społecznego i gospodarczego ładu w warunkach bardzo trudnych i z pchnieniem wielu ofiar — pozwoli zrozumieć, dostrzec i odnieść się z pietyzmem do tego wszystkiego, co posiada obecnie Kielecczyzna.

Zniszczona morzem bezprawia i zbrodni, wyludniona ludobójczymi praktykami hitleryzmu, Kielecczyzna w wyzwolonym kraju, w innej rzeczywistości i odmiennych warunkach zaczęła tworzyć i budować od nowa Wielkość, Potęgę i Nienaruszalne Jutro Polski Ludowej.

To, co obecnie posiada Kielecczyzna, poprzedził nie tylko najbardziej tragiczny okres w tysiącletniej historii Polski — lata II wojny światowej. Okres międzywojenny, w którym — jak stwierdził tow. Gomułka w referacie wygłoszonym na XV Plenum KC PZPR — „Polska była krajem biednym, o nierozwiniętej ekonomice”, szczególnie wyraźne zostawił piętno w woj. kieleckim. Sytuację Kielecczyzny w latach 1918—1939 można bowiem scharakteryzować następująco: nędza, zacofanie, przeludnienie, pogarszająca się z roku na rok sytuacja ekonomiczna na wsi, ciągły spadek cen artykułów

rolnych, spadek płac w przemyśle, wzrost bezrobocia, pogarszające się warunki bytowe szerokich mas pracujących, aresztowania, wyroki i ciągły terror władz sanacyjnych, stosowany wobec komunistów. Te zagadnienia również przedstawione będą na wystawie.

Zorganizowana w roku obchodów Dwudziestolecia Polski Ludowej ekspozycja będzie pamięć nie tylko tych, którzy zginęli, „by ziemi ojczystej i domowi zapewnić wieczystą nienaruszalność”. Przypomni dowódców oddziałów partyzanckich i zasłużonych w walce z okupantem oraz tworzących nowy społeczny i polityczny porządek, którzy zajmują dziś odpowiedzialne stanowiska społeczne i państwowe. Ekspozycja stanowić będzie ponadto memento dla nowej generacji, która z każdym rokiem oddala się od tamtych straszliwych dni. Będzie ona wreszcie udokumentowaniem i potwierdzeniem słuszności fragmentu cytowanego wyżej referatu tow. Gomułki, że „socjalizm wydobył nasz kraj z zacofania i ubóstwa, z niemocy i beznadziejności, które cechowały Polskę burżuazyjną. W ciągu 20 lat zlikwidował wiekowy niedorozwój ekonomiczny naszej ojczyzny, przekształcił ją w dynamicznie rozwijający się kraj przemysłowo-rolniczy, otworzył przed nią szerokie perspektywy dalszego rozwoju i rozkwitu”.

РЕОРГАНИЗАЦИЯ ИСТОРИЧЕСКОГО ОТДЕЛЕНИЯ

В Свентокжизском музее будет организован Отдел истории борьбы за национальное и социальное освобождение в Келецком крае. Приготавливаемая выставка отделения покажет участие Келецкой земли в общенародных событиях, начиная с восстания Костюшко по Вторую мировую войну.

Желая отпраздновать двадцатилетие существования Польской Народной Республики, Свентокжизский музей при участии отдела пропаганды ВК ПСРП в Кельцах организует передвижную историческую выставку, обсуждающую возникновение народной власти и достижения Келецкой земли за период двадцатилетнего существования Польской Народной Республики.

REORGANIZATION OF THE HISTORICAL SECTION OF THE
ŚWIĘTOKRZYSKI MUSEUM

In the Świętokrzyski Museum there will be organized a special Section of the History of Struggles for National and Social Liberation in the province of Kielce. An exhibition of this section, now in preparation, will show the participation of the Province of Kielce in nation-wide events, from the Kościuszko Insurrection up to the World War II.

In celebration of the 20th anniversary of Polish People's Republic, the Świętokrzyski Museum, with the help of the Propaganda Section of the Executive Committee of Polish Workmen's Party, is organizing a circuit Historical Exhibition devoted to the genesis of the people's power, as well as, to the achievements of the Province of Kielce in the twenty years' period of Polish People's Republic.